

گزارش یک مورد اتساع و جابجایی شیردان به سمت راست همراه با زخم دوازدهه

دکتر ابوتراب طباطبایی نائینی^۱

مجله دانشکده دامپزشکی دانشگاه تهران، دوره ۵۳، شماره ۱ و ۲، ۵-۶، (۱۳۷۷)

می‌آید. زخمهای شیردان در گاو به دلایل اختلالات خونرسانی ناحیه‌ای، هیپوکسی، مخاطی، فقدان ترشح موسین و افزایش ترشح اسید پدید می‌آیند (۴، ۵ و ۶). گزارشات در مورد وقوع انواع زخمهای شیردان همراه با جابجایی شیردان متعدد می‌باشد. ارتباط این بیماری همراه با جابجایی شیردان مشخص نمی‌باشد (۳). یک مورد جابجایی شیردان به سمت چپ همراه با زخم دوازدهه گزارش شده است (۷).

تاریخچه بیماری

در تاریخ ۱۳۷۶/۲/۱۴ یک رأس گاو ماده شش ساله نژاد هلشتاین که سه زایمان طبیعی داشته، توسط دامپزشک منطقه به درمانگاه دامپزشکی دانشگاه شیراز ارجاع گردید. بنابه اظهار صاحب دام سه هفته بعد از زایش گوساله‌ای سالم، کم‌اشتهایی و سپس کاهش کامل اشتها و میل زیاد به نوشیدن آب در دام بارز بوده است. بعلاوه مدفوع با حجم کم و سیاه رنگ جلب نظر می‌نمود. در معاینه بالینی اولیه تعداد ضربان قلب ۹۸ مرتبه در دقیقه، تعداد تنفس ۴۰ حرکت در دقیقه و درجه حرارت ۳۷/۱ درجه سانتیگراد مشخص گردید.

یک رأس گاو ماده نژاد هلشتاین ۶ ساله با سابقه افسردگی، بی‌اشتهایی، کاهش شدید تولید شیر و مدفوع کم حجم و سیاه رنگ در اردیبهشت ماه ۱۳۷۶ به درمانگاه دانشکده دامپزشکی دانشگاه شیراز ارجاع گردید. در معاینه بالینی افزایش ضربان قلب و تنفس، کاهش درجه حرارت بدن و حرکات شکمبه مشاهده شده و صدای زنگی در نیمه بالایی فواصل بین دنده‌ای ۱۰ تا ناحیه تهیگاه راست نیز شنیده می‌شد. تشخیص اولیه اتساع و جابجایی شیردان به سمت راست تعیین گردید. در لاپاراتومی از سمت راست، شیردان اتساع یافته همراه با چرخش در جهت خلاف عقربه‌های ساعت مشخص گردید. شیردان جابجا شده اصلاح گردید و در ناحیه ابتدای دوازدهه سفتی و پرخونی مشاهده شد که وجود زخم عمیق و خونریزی دهنده دوازدهه تأیید گشت. جابجایی شیردان به سمت راست همراه با زخم دوازدهه از موارد نادر و کمیاب می‌باشد. واژه‌های کلیدی: شیردان، جابجایی، اتساع، زخم دوازدهه، گاو

علیرغم شایع بودن زخم شیردان در گاو وجود زخم دوازدهه از موارد ناد می‌باشد. بطور کلی زخمهای روده در حیوانات بواسطه التهاب روده‌ها و تومورها بوجود

۱) گروه آموزشی علوم درمانگاهی دانشکده دامپزشکی دانشگاه شیراز، شیراز - ایران.

References

1. Constable, P.D., Jean, G.S., Koenig, G.R., Hil Hull, B.L. and Rings, D.M. Abomasal luminal pressure in cattle with abomasal volvulus or left displaced abomasum. *Am. J. Vet. Assoc.* 201: 1564-1568, (1992).
2. Constable, P.D., Miller, G.Y., Hoffsis, G.F., Hull, B.L. and Rings, D.M. Risk factors for abomasal volvulus and left abomasal displacement in cattle. *Am. J. Vet. Res.* 53: 1184-1192, (1992).
3. Geishauser, T. Abomasal displacement in the bovine. A review on character, Occurrence, Aetiology and Pathogenesis. *J. Vet. Med. A.* 42: 229-251, (1995).
4. Jensen, R., Pierson, R.E. and Braddy, P.M. Fatal abomasal ulcers in yearling feedlot cattle. *J. Am. Vet. Med. Assoc.* 169: 524-526, (1976).
5. Pearson, G.R., Welchman, D. and Wells, M. Mucosal changes associated with abomasal ulceration in veal calves. *Vet. Rec.* 121: 557-559, (1987).
6. Trent, A.M. Surgery of the bovine abomasum. *The Veterinary Clinics of North America, Food Animal Practice*, 6(2): 390-448, (1990).
7. West, H.J. and Baker, J.R. Duodenal ulceration in a cow associated with left displacement of the abomasum. *Vet. Rec.* 129: 196-197, (1991)

Right side displacement of the abomasum in a cow associated with duodenal ulceration

Tabatabaei Naeini, A.

Department of Clinical Sciences, Faculty of Veterinary Medicine, Shiraz University, Shiraz - Iran

A six years old Friesian Holestin cow was admitted to the Veterinary Clinic of Shiraz University during the spring. The cow had been anorectic with a reduced milk yield. On physical examination the animal showed increased heart beats and respiratory rate. The rumen was hypomotile and resonance sound was heard on the upper half of intercostal 10th to right flank. Distension and displacement of the abomasum was diagnosed. At surgery the abomasum was distended and displacement to the right side with counter clockwise direction. The right displacement of the abomasum was corrected. A hyperemic and firm duodenum was found, which was subsequently diagnosed as duodenal ulcer. Abomasal ulceration in cattle is common but duodenal ulceration is rare.

Key words : Abomasum, Dilatation, Duodenum, Ulcer, Cow

شکمیبه کم کار بوده و در سه دقیقه یک حرکت ضعیف شنیده می شد. صدای زنگی در نیمه بالایی فواصل بین دنده های ۱۰ تا ناحیه تهیگاه راست شنیده می شد. در تجسس مقعدی، شیردان متسع شده، در سمت راست لمس گردید و مدفوع سیاه رنگ و حجم کم مشاهده شد. نمونه خون وریدی تهیه، به آزمایشگاه ارسال و نتیجه تابلوی خونی، هماتوکریت ۳۰، هموگلوبین ۱۱، سلولهای سفید ۱۰۱۰۰ و شمارش تفریقی سلولهای سفید شامل نوتروفیل ۶۶ درصد، لنفوسیت ۳۱ درصد و سلولهای باند ۳ درصد بود.

با توجه به سابقه بیماری و علائم بالینی، جابجایی شیردان به سمت راست تشخیص داده شد، آماده سازی تهیگاه راست انجام و بیحسی به طریق پاراور تیرال ایجاد گردید. بعد از لاپاراتومی از سمت راست شیردان متسع شده و جابجا گشته در جهت خلاف عقربه های ساعت مشخص گشت. پس از تخلیه گاز و مایعات شیردان، اصلاح عضو مزبور انجام شد. در بازرسی حفره بطنی سفتی و پر خونی قسمت ابتدایی دوازده در سطح احشایی کبد مشخص گشت. بواسطه چسبندگی طبیعی این قسمت به کبد و همچنین تورم موضعی پرده صفاق در ناحیه خارج نمودن دوازده به دشواری انجام گردید و خونریزی شدید و زخم عمیق دوازده در ناحیه تأیید گشت، بواسطه درگیری قسمت زیادی از دوازده و بخصوص نواحی تخلیه مجاری مشترک صفراوی و لوزالمعده ای قطع و همدهانی در این ناحیه مقدور نبوده و بنابه درخواست صاحب دام توصیه به ذبح دام گردید.

بحث

بیماریهای متعددی اغلب همراه با جابجایی شیردان گزارش شده است. این بیماریها قبل، همزمان و یا بعد از جابجایی ممکن است پدید آیند. بندرت بیش از یک بیماری همزمان مشاهده گردیده شده است (۱، ۲ و ۳). معمولاً این بیماریها همراه با جابجایی به سمت چپ بوده و بندرت همراه با جابجایی به سمت راست می باشند (۳).

در مورد بیماریهای دیواره شیردان همراه با جابجایی گزارشات متعددی در دست می باشد ولی با توجه به وقوع کم زخمهای روده کوچک در گاو همزمانی این بیماری با جابجایی شیردان بسیار نادر می باشد (۶). از دلایل ایجاد زخمهای دوازده در گاو تورم پرده صفاق، اسهال ویروسی گاوان و تب نزله ای بدخیم نام برده شده است که موارد مذکور در گزارش حاضر نقشی نداشته و نمی تواند دلیل ایجاد زخم دوازده باشد. همچنین استرس زایمان و تغذیه بیش از حد با مواد دانه ای را از مهمترین دلایل زخمهای دوازده دانسته اند (۲ و ۶). این موارد در گاو مزبور می تواند دلیل بوجود آورنده زخم شیردان باشد. در مورد عدم موفقیت قطع و ایجاد همدهانی بایستی بیان نمود که بواسطه اتصال طبیعی ناحیه ابتدایی شیردان به سطح احشایی کبد و محل تخلیه ترشحات صفراوی و لوزالمعده ای در این قسمت خارج نمودن این ناحیه از شکاف لاپاراتومی سمت راست برای ایجاد همدهانی بسیار مشکل و حتی غیر ممکن می باشد.

بهر حال آنچه در مورد این گزارش جلب توجه می نماید، اتساع و جابجایی شیردان به سمت راست همراه با زخم دوازده می باشد که از موارد کمیاب است و بایستی دامپزشکان در محیط کار در موارد جابجایی شیردان به زخمهای شیردان و دوازده توجه داشته باشند.

تشکر و قدردانی

بدینوسیله از مدیریت محترم دانشگاه شیراز و همچنین از آقای دکتر محمدگل محمدی دامپزشک بخش خصوصی بخاطر ارجاع بیمار به دانشکده دامپزشکی تشکر و قدردانی می گردد.

